

Зуб Олексій Юрійович,
аспірант кафедри цивільного процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail : zub_aleksey@mail.ru
ORCID 0000-0003-0780-2957

УДК 347.91

СПРОЩЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК МОДЕЛЬ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

У статті досліджується окремий аспект проблеми спрощеного провадження в цивільному процесі. Спираючись на вітчизняні та іноземні теоретичні доробки, досвід України та інших держав в імплементації спрощених проваджень до цивільного процесуального законодавства, автором сформульовано поняття спрощеного провадження. Виокремлено його сутнісні ознаки, які мають стати засадничими в процесі конструювання окремих видів спрощених проваджень.

Ключові слова: спрощене провадження в цивільному процесі; спрощені судові процедури; ознаки спрощених проваджень; оптимізація цивільного судочинства; конгруентність проваджень у цивільному процесі.

Зуб А. Ю., аспірант кафедри гражданского процесса, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail : zub_aleksey@mail.ru ; ORCID 0000-0003-0780-2957

Упрощенное производство как модель гражданского судопроизводства

В статье исследуются отдельные аспекты проблемы упрощенного производства в гражданском процессе. Опираясь на отечественные и иностранные теоретические наработки, опыт Украины и других государств в осуществлении имплементации упрощенных производств с гражданским процессуальным законодательством, автором сформулировано понятие упрощенного производства. Выделены его сущностные признаки, которые являются основополагающими в процессе конструирования отдельных видов упрощенных производств.

Ключевые слова: упрощенное производство в гражданском процессе; упрощенные судебные процедуры; признаки упрощенных производств; оптимизация гражданского судопроизводства; конгруэнтность производств в гражданском процессе.

Постановка проблеми. В Україні впродовж останнього десятиліття спостерігається зростання кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства. Підставами такої тенденції виступають, по-перше, бажання пересічних громадян вирішувати юридичні конфлікти-спори в межах право-

вого поля, по-друге, необхідність забезпечення вирішення спору примусом з боку держави (в аспекті примусового виконання).

З іншого боку, для переважної більшості справ, які містять спір про суб'єктивне цивільне право, застосовується єдиний – позовний порядок розгляду й вирішення цивільних справ. З цього приводу Ю. Ю. Грибанов наголошує, що існування однієї, складної й розгорнутої правової процедури для розгляду і вирішення більшості цивільних справ є не що інше, як ігнорування наявних об'єктивних особливостей останніх, які не можуть не впливати на порядок захисту цивільних прав і видозмінювати його. Адже прагнення вирішувати всі справи за однаковою процедурою без урахування їх специфічних особливостей здатне внести дисфункцію між кінцевою метою судочинства та методами її досягнення [1, с. 5; 2, с. 565]. Метафорично – це як лікувати всяку хворобу хірургічним методом.

У сукупності вищезгадані обставини призводять до негативних наслідків: перевантаженість судів, фізична неспроможність судді належно розглянути справу та винести законне та обгрунтоване рішення, порушення розумних строків розгляду справи в суді тощо. Такі обставини несумісні з доступним та ефективним правосуддям, адже затягування розгляду справи нерідко призводить до знецінення суб'єктивного права, а іноді й до втрати самої можливості його захисту.

У зв'язку з цим особливої значущості набувають такі напрями розвитку сучасного цивільного процесуального права, як оптимізація, спрощення, прискорення судочинства, що сприяють підвищенню показника ефективності цивільного процесу. Їх результатом є виникнення та функціонування системи спрощених проваджень, які покликані суттєво спростити розгляд окремих категорій справ, сприяти їх розгляду в розумний строк та зменшити судові витрати настільки, наскільки це можливо.

Аналіз останніх досліджень. Категорія «спрошене провадження» у вітчизняній науці цивільного процесуального права є малодослідженою. Значна кількість науковців-процесуалістів обмежилися вивченням спрощення (у контексті оптимізації) як напрямку удосконалення цивільної процесуальної форми, функціонуванням спрощених проваджень та процедур на прикладі наказного провадження, заочного розгляду, а також їх удосконаленням.

Окремі аспекти спрощених проваджень досліджували такі українські вчені, як: О. А. Беяневич (Belyanevych Elena Anatolyevna), В. І. Бобрик (Vladimir Bobrik Ivanovich), С. В. Васильєв (Vasilyev Sergey Vladimirovich), М. В. Вербіцька (Verbitska Mariana Vfsilevna), С. І. Запара (Zapara Svetlana Ivanovna), А. О. Зрама (Zgama Antonina Aleksandrovna), В. В. Комаров (Komarov Vyacheslav Vasilevich), Д. Д. Луспенник (Luspenuk Dmutro Dmutrovuch), Ю. В. Навроцька (Navrotska Uliya Vyacheslavovna), В. В. Проценко (Protsenko Volodumir Vasulovich), Т. В. Степанова (Stepanova Tatyana Vladimirovna), Є. А. Талікін (Talukin Evgen Anatoliovich), С. Я. Фурса (Fursa Svetlana Yaroslavovna), М. Й. Штефанта (Shtefan Muhaylo Yosuprovuch) та інші. Проблемами спрощених проваджень займалися й російські науковці, серед яких: Ю. Ю. Гри-

банов (Grubanon Yuriy Yurevich), Н. А. Громошина (Gromoshina Natalya Andreevna), Є. П. Кочаненко (Kochanenko Evgeniy Petrovich), Д. І. Кримський (Krumskiy Daniil Igorevich), І. В. Решетнікова (Reshetnikova Irina Valentinovna), Н. В. Сивак (Sivak Natalya Viktorovna), М. З. Шварц (Shvarts Mihail Zinivuevich), В. В. Ярков (Yarkov Vladimir Vladimirovich) та інші. Спрошені процедури досліджувалися в країнах Західної Європи такими науковцями: Н. Ендрюс (Neil Andrews), Дж. Кохлер (Kohler Josef), Е. М. Мурадьян (Muradjan Elza Mironovna), У. Сейдел (Seidel Ulrich) та інші.

Метою статті є вироблення теоретично обґрунтованого, практично доцільного поняття спрощеного провадження в цивільному процесі, а також, спираючись на поняття спрощеного провадження, міжнародний досвід законодавчої регламентації спрощених проваджень, вітчизняну та іноземну доктрину, виокремити сутнісні ознаки спрощених проваджень у цивільному процесі та охарактеризувати їх.

Виклад основного матеріалу. Останнім часом увага теоретиків та практиків зосереджена на вивченні проблем ефективності правосуддя як однієї з фундаментальних проблем теорії цивільного процесу [3, с. 7]. При цьому основний акцент досліджень зводиться до пошуку можливостей спрощення та прискорення процесу без шкоди якості розгляду справи, а також до широкого застосування диференціації судових процедур у цивільному судочинстві [4, с. 12; 5, с. 13; 6, с. 26-27].

Безпосередньо імплементації спрощених процедур як результату оптимізації, спрощення та прискорення, а також їх практичному застосуванню має передувати теоретико-онтологічне осмислення впроваджуваного явища. Це супроводжується конструюванням теоретичної моделі, що в подальшому стане «каркасом» для змістовного наповнення того чи іншого виду спрощеного провадження.

У силу нерозробленості проблеми на концептуальному рівні, у вітчизняній доктрині відсутні будь-які підходи до розуміння спрощених проваджень у цивільному процесі. У той же час, російськими науковцями-процесуалістами здійснювалися спроби розробити відповідне поняття й сконструювати типову модель спрощеного провадження. Однак однастайності в розумінні досліджуваного явища не досягнуто.

Зокрема, існують суперечки щодо співвідношення понять «спрощене провадження», «прискорене провадження», «скорочене провадження», «спрощення» [7, с. 21–25], що в подальшому призводить до плутанини в понятті цього явища.

Так, Н. А. Громошина, ототожнюючи «спрощення» та «спрощене провадження», визначає спрощення як модель процедури здійснення правосуддя, яка за її ідеального функціонування в співставленні зі звичайною (загальною, ординарною), також ідеально функціонуючою моделлю дозволяє за меншого об'єму процесуальних дій, з меншими фінансовими витратами й швидше досягти цілей судочинства [8, с. 199].

У свою чергу З. А. Папулова, ототожнюючи «прискорене провадження» та «спрощене провадження» [7, с. 23] стверджує, що спрощене провадження – це

форма відправлення правосуддя в окремих категоріях цивільних справ, за якої для ухвалення рішення достатнім є наявність звуженого складу юридичних фактів та обов'язкових процесуальних дій [7, с. 21].

Переконалим, хоча, на думку автора, і неповним, є визначення поняття спрощеного провадження, запропоноване Ю. Ю. Грибановим. Під спрощеним провадженням він розуміє особливу, специфічну форму вирішення цивільно-правових спорів у рамках позовного провадження, що являє собою сукупність цивільних процесуальних правовідносин, в основу комплексного характеру яких покладено сукупність передумов матеріального та процесуального характеру [1, с. 69].

О. Д. Шадловська, вбачаючи сутність спрощеного провадження лише у зміні цивільній процесуальній формі, визначає його як судове провадження, що здійснюється з використанням спрощеної процесуальної форми [9, с. 39].

Д. І. Кримський узагальненого поняття спрощеного провадження не наводить, а зазначає, що термін «спрощене провадження» є умовним, і його зміст варіює залежно від національного законодавства держави [4, с. 42].

Проаналізувавши окремі підходи учених-процесуалістів з цієї тематики, особливості законодавчої регламентації та функціонування спрощених проваджень у державах світу, спрощене провадження в цивільному процесі слід розуміти як специфічну, додаткову форму розгляду й вирішення цивільних справ, яка ґрунтується на добровільному підході в його застосуванні, характеризується усіченим складом процесуальних правил у порівнянні із загальним порядком розгляду цивільних справ та закінчується постановленням судового рішення особливої форми.

Далі перейдемо до виокремлення та дослідження сутнісних ознак спрощених проваджень, які ідентифікують їх серед інших проваджень та визначають як відносно самобутнє явище.

Перші дві ознаки складають собою групу та відображають природу спрощених проваджень у цивільному процесі (генетичні, онтологічні ознаки). Перша з них полягає в тому, що спрощене провадження – наслідок диференціації цивільної процесуальної форми (на рівні проваджень). Наразі в науковій спільноті немає сумнівів, що виникнення спрощених проваджень є результатом диференціації цивільної процесуальної форми, яку слід розуміти як етапний, послідовний, діалектичний розвиток цивільної процесуальної форми, обумовлений юридико-фактологічною стороною розглядуваних цивільних справ, що виявляється в якісно-кількісному поділі та деталізації елементів цивільної процесуальної форми, а також їх подальше нормативне закріплення. Необхідність появи спрощених процедур вирішення спорів була пов'язана саме з потребами раціоналізації й оптимізації судочинства в рамках позовної форми захисту цивільних прав, яка виявилася занадто формальною та обтяжливою для деяких категорій цивільно-правових спорів.

Друга ознака першої групи – спрощене провадження – модифікація позовного провадження (похідний характер). Практично будь-який порядок розгляду цивільних справ ґрунтується на позовному механізмі розгляду

цивільних справ. Це пов'язано з наступними твердженнями. Припустимо, якщо в національних механізмах розгляду цивільних справ держав світу присутні спрощені провадження, то теоретично, мають бути й ускладнені порядки, що обумовлено так само матеріальною стороною справи, яка розглядається в суді. З точки зору теоретичних уявлень (теорії діалектики, логіки тощо) це дійсно так, але практично – кожен законодавець не створює ускладнених проваджень, а максимально розвиває, уніфікує позовне провадження, з тим, щоб у цьому порядку можна було розглянути будь-яку справу й захистити порушені, невідомі, оспорювані права, свободи та інтереси кожного, хто звернеться до суду. А всі інші провадження в основному конструюються шляхом вилучення, «відкидання» від позовного зайвих для розгляду конкретних справ елементів, що призводить до виникнення нового, менш формалізованого порядку.

Наступна група ознак визначає місце в системі проваджень та внутрішню структуру спрощених проваджень – структурні ознаки. Перша з них (структурно-зовнішня ознака) – додатковість спрощеного провадження до позовної форми захисту суб'єктивного цивільного права. Як згадувалося раніше, позовна форма розгляду цивільних справ змодельована так, щоб за допомогою неї можна було розглянути будь-яку справу, але при цьому такий розгляд триває вкрай довго, сплачуються максимальні ставки судового збору, а також спостерігається обтяженість формальностями. Натомість спрощені провадження, надаючи, умовно кажучи, «допомогу» позовному провадженню, орієнтовані (залежно від критерію), як правило, на розгляд заздалегідь встановленої групи справ у найкоротші строки та з найменшими витратами. Таким чином, спрощені провадження займають місця на одній «лавці» з позовним, і їх використання зумовлене невисоким рівнем складності справ, малою ціною позову та іншими критеріями. Ця ознака відображає те, що спрощені провадження встановлюються на додаток до загального порядку судочинства, забезпечуючи, з одного боку, їх самостійність у системі проваджень, а з іншого – підпорядкованість загальним цілям судочинства і, як наслідок, існує можливість трансформації в загальний позовний порядок за розсудом сторін.

Другою структурною ознакою спрощених проваджень є специфічність цивільної процесуальної форми, в рамках якої реалізуються спрощені процедури (структурно-внутрішня ознака). Ураховуючи теоретичну конструкцію цивільної процесуальної форми як наукової абстракції – моделі судочинства, необхідно говорити, що для спрощених проваджень характерна зредукована модель цивільної процесуальної форми. Редукційованість процесуальної форми знаходить своє вираження в системі вилучень, обмежень із загальної моделі цивільної процесуальної форми, правил, окремих інститутів позовної форми судочинства, коли процесуальна форма набуває свого роду «усічений» характер. Причому цілями подібного роду вилучень є, по-перше, скорочення строків вирішення цивільних справ, по-друге, мінімізація процесуальних витрат у справі, по-третє – деформалізація процесу [1, с. 62].

Наступною ознакою спрощених проваджень варто назвати притаманну аналізованам порядкам добровільність застосування. Це означає, що вирі-

шення питання про звернення до відповідного спрощеного порядку залежить від волі зацікавлених осіб. Саме зацікавлені суб'єкти повинні визначати напрями розвитку процесу, погоджуючи прийняте рішення з власними цілями і завдання. Такий підхід цілком узгоджується з вимогами диспозитивності, одним з істотних елементів якого є право вибору судових процедур. Однак ця ознака має винятки. У випадках, коли особа, шляхом законодавчої регламентації обмежується у виборі деяких спрощених процедур, і замість того, щоб обирати з плеяди доступних прийнятну для себе процедуру, вона має послідовно проходити або від однієї спрощеної процедури до іншої, або від спрощеної процедури до загального порядку тощо (як у мирових судах ФРН – амтсгеріхтах або ж у державах, де існує градація процедури залежно від ціни позову).

Для спрощених порядків розгляду цивільних справ типовим є обмеження тих чи інших принципів цивільного процесу. Зокрема, принципів безпосередності, усності, змагальності тощо. Так, В. В. Комаров, характеризуючи наказне провадження в Україні, зазначає, що однією з особливостей цього провадження є те, що в ньому не діє принцип змагальності [10, с. 385]. У контексті зазначеного, з авторами, які стверджують, що «пошук шляхів раціоналізації правосуддя, оптимізації процесуального регламенту повинен відбуватися на основі збереження основних базових процесуальних принципів і сформованої стадійності процесу» [11, с. 29] важко погодитися. Раціональне зерно в цьому твердженні, звісно, є, але не варто абсолютизувати. Історії цивільного процесу відомі випадки, коли з плином часу, розвитком суспільства та держави втрачали значущість (чи суттєво видозмінювалися) базові принципи цивільного процесу, наприклад, принцип об'єктивної істини в деяких пострадянських державах.

Далі можна виділити таку ознаку, яка полягає у формулюванні спеціальних правил доказування в спрощених провадженнях. Вона може відбиватися в обмеженні засобів доказування (наприклад, документарне провадження, у тому числі наказне провадження України), або розширення доказових повноважень суду (наприклад, розширення доказових повноважень у мирових судах ФРН – амтсгеріхтах). Однак з урахуванням того, що окремі етапи доказування в спрощених провадженнях можуть містити особливі правила чи то дещо усічений склад можливих процесуальних дій (наприклад, не передбачення можливості витребувати докази), не допускається встановлення в процесуальному законі виключення чи зміна оцінки доказів судом, а також неприпустимим є встановлення для того чи іншого доказу наперед встановленої сили.

Видозміні піддається зовнішня форма етапності розгляду й вирішення цивільної справи, яка втілюється в таку ознаку спрощеного провадження, як особлива форма стадійного руху цивільної справи (наприклад, об'єднання стадій відкриття справи, підготовки справи до розгляду, судового розгляду та постановлення судового рішення).

Виключною ознакою спрощених проваджень є особлива система гарантій процесуальних прав зацікавлених суб'єктів. При цьому така система гарантій не може бути меншою, ніж у загальному порядку. Мається на увазі те,

що держава забезпечить розгляд та вирішення цивільної справи такої якості та ефективності, як і в тому випадку, коли б справа розглядалася в ординарному порядку, але при застосуванні меншого процесуального інструментарію, у коротші строки та за меншого розміру судового збору. У цьому контексті вкрай важливо сконструювати спрощене провадження таким, щоб забезпечити ефективність процесу на рівні позовного провадження, а то й вище.

Результати розгляду цивільних справ у спрощеному порядку виражаються в судовому рішенні особливої форми. Тобто, до нього процесуальним законом передбачені окремі вимоги, які відрізняються від загальних вимог до рішень суду в позовному провадженні настільки – наскільки це впливає із природи та функціональності спрощених проваджень (наприклад, вимоги до судового наказу передбачені в ст. 103 ЦПК України). Особливість судового рішення може полягати у: вимогах до змісту (у тому числі назві судового рішення), форми, правилах набуття судовим рішенням законної сили. Прикладом може послужити випадок, коли строк набрання законної сили та початок відліку строку на оскарження судового рішення ставиться в залежність від отримання його стороною.

Завершує перелік базових ознак спрощеного провадження наявність спеціальних порядків перегляду та обмеженість у використанні інстанційних механізмів оскарження судових рішень. Як правило, судові рішення або взагалі не підлягає оскарженню, або підлягає спеціальному порядку перегляду, або обмежується кількістю інстанцій, до яких може бути оскаржено судові рішення. Часто такий підхід зазнає критики, яка полягає в тому, що в такий спосіб обмежується право на перегляд судового рішення, а в світлі українського законодавства – обмежується право на апеляційний та касаційний перегляд справи. Однак з урахуванням цілей запровадження спрощеного провадження та його дешевизни, швидкого розгляду справи, видається виправданим підхід обмеженості в забезпеченні перегляду справи, адже інше призведе до нівелювання цілей його запровадження.

Висновки. З огляду на викладене, необхідно зробити висновок, що спрощене провадження – специфічна, додаткова форма розгляду й вирішення цивільних справ, яка ґрунтується на добровільному підході в його застосуванні, характеризується усіченим складом процесуальних правил у порівнянні із загальним порядком розгляду цивільних справ та закінчується постановленням особливого судового рішення.

Спрощене провадження як специфічна форма розгляду спору про право цивільне і як спеціальний засіб оптимізації судочинства наділене сукупністю спеціальних ознак, які виокремлюють його з-поміж інших видів провадження. При цьому проаналізовані ознаки слід визначати як базові, тобто такі, якими беззаперечно має бути наділений конкретний вид спрощеного провадження під час його розробки та безпосередньої імплементації до цивільного процесуального законодавства.

Список літератури:

1. Грибанов Ю. Ю. Рассмотрение дел в порядке упрощенного производства в гражданском и арбитражном процессе: сравнительное исследование правовых систем России и Германии : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.15 / Ю. Ю. Грибанов. – Кемерово, 2007. – 235 с.
2. Бобрик В. І. Перспективи впровадження процедури спрощеного розгляду в цивільному та господарському процесах України як спосіб оптимізації [Електронний ресурс] / В. І. Бобрик // European political and law discourse. – 2014. – Vol. 1., Issue 6. – 744 p. – Режим доступу : <http://eppd13.cz/wp-content/uploads/2014/2014-1-6/56.pdf>.
3. Цихоцкий А. В. Теоретические проблемы эффективности правосудия по гражданским делам : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / А. В. Цихоцкий. – Новосибирск, 1998. – 612 с.
4. Крымский Д. И. Упрощенные производства в гражданском процессе зарубежных стран : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.15 / Д. И. Крымский. – Москва, 2011. – 216 с.
5. Громошина Н. А. Дифференциация и унификация в гражданском судопроизводстве: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.15 / Н. А. Громошина. – Москва, 2010. – 50 с.
6. Сахнова Т. В. Процедуры в цивилистическом процессе (*Nota bene* к будущему) / Т. В. Сахнова // Арбитражный и гражданский процесс. – 2009. – № 2. – С. 25–40.
7. Папулова З. А. Ускоренные формы рассмотрения дел в гражданском судопроизводстве / З. А. Папулова. – Москва : Инфотропик Медиа, 2014. – 184 с.
8. Громошина Н. А. Дифференциация, унификация и упрощение в гражданском судопроизводстве: монография / Н. А. Громошина. – Москва : Проспект, 2010. – 264 с.
9. Шадловская О. Д. Приказное производство как упрощенная форма гражданского судопроизводства : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.15 / О. Д. Шадловская. – Москва, 2015. – 235 с.
10. Комаров В. В. Гражданское процессуальное законодательство Украины: постсоветский период развития / В. В. Комаров // Евразийский гражданский процесс: к 25-летию стран СНГ и Балтии : сб. науч. статей / под ред. Д. Я. Малешина. – Москва : Статут, 2015. – С. 357–392.
11. Бернам У. Судебная реформа: проблемы гражданской юрисдикции / У. Бернам, И. В. Решетникова, В. В. Янков. – Екатеринбург : Гуманитарный ун-т, 1996. – 150 с.

References:

1. Gribanov, Yu. Yu. Rassmotrenie del v poryadke uproshhennogo proizvodstva v grazhdanskom i arbitrazhnom processe: sravnitel'noe issledovanie pravovykh sistem Rossii i Germanii [The cases in the summary procedure in civil and arbitration process: a comparative study of legal systems of Russia and Germany]: dis. ... kand. jur. nauk : 12.00.15 / Gribanov Yuriy Yurevich. – Kemerovo, 2007. – 235 p. [in Russian].
2. Bobryk, V.I. Perspektyvy vprovadzhenia protsedury sproshchenoho rozghliadu v tsyvil'nomu ta hospodars'komu protsesakh Ukrainy iak sposib optymizatsii [Prospects for the introduction of simplified procedures for consideration of civil and economic processes as a way to optimize the Ukraine] // European political and law discourse. – Vol. 1., Issue 6 – 2014. – 744 p. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://eppd13.cz/wp-content/uploads/2014/2014-1-6/56.pdf>. [in Ukrainian].
3. Cixockij, A. V. Teoreticheskie problemy effektivnosti pravosudiya po grazhdanskim delam [Theoretical problems of efficiency of justice in civil matters] : dis. ... dokt. jur. nauk : 12.00.03 / Cixockij Anatolij Viktorovich. – Novosibirsk, 1998. – 612 p. [in Russian].
4. Krymskij, D. I. Uproshhennye proizvodstva v grazhdanskom processe zarubezhnykh stran [Simplified production in civil proceedings abroad] : dis. ...kand. jur. nauk : 12.00.15 / Krymskij Daniil Igorevich. – Moskva, 2011. – 216 p. [in Russian].
5. Gromoshina, N. A. Differenciaciya i unifikaciya v grazhdanskom sudoproizvodstve [Differentiation and unification of civil proceedings] : avtoref. dis. ...dokt. jur. nauk: 12.00.15 / Gromoshina Natalya Andreevna. – Moskva, 2010. – 50 p. [in Russian].
6. Saxnova, T. V. Procedury v civilisticheskom processe (*Nota bene* k budushhemu) [Procedures tsivilisticheskoy process (*Nota bene* for the future)] // Arbitrazhnyj i grazhdanskij process [Arbitration and civil procedure]. - 2009. - № 2. - pp. 25-40. [in Russian].
7. Papulova, Z. A. Uskorennyye formy rassmotreniya del v grazhdanskom sudoproizvodstve [Accelerated form of cases in civil proceedings]. – M.: Infotropik Media, 2014. – 184 p. [in Russian].

8. Gromoshina, N. A. Differenciaciya, unifikaciya i uproshhenie v grazhdanskom sudoproizvodstve: monografiya [Differentiation, unification and simplification in civil proceedings: monograph] / Natalya Andreevna Gromoshina. – Moskva: Prospekt, 2010. – 264 p. [in Russian].

9. Shadlovskaya, O. D. Prikaznoe proizvodstvo kak uproshhennaya forma grazhdanskogo sudoproizvodstva [Writ proceedings as a simplified form of civil proceedings] : dis. ...kand. yur. nauk : 12.00.15 / Shadlovskaya Olga Dmitrievna. – Moskva, 2015. – 235 p. [in Russian].

10. Komarov, V. V. Grazhdanskoe processualnoe zakonodatelstvo Ukrainy: postsovetvskij period razvitiya [Civil procedural legislation of Ukraine: the post-Soviet period of development] // Evrazijskij grazhdanskij process: k 25-letiyu stran SNG i Baltii: Sbornik nauchnyx statej [Eurasian civil proceedings: to the 25th anniversary of the UIS and Baltic countries: Collected articles] / pod red. D. Ya. Maleshina. – M.: Statut, 2015. – pp. 357-392. [in Russian].

11. Bernam, U., Reshetnikova I. V., Yarkov V. V. Sudebnaya reforma: problemy grazhdanskoj yurisdikcii [Judicial reform: problems of civil jurisdiction]. – Ekaterinburg: Gumanitarnyj Universitet, 1996. – 150 p. [in Russian].

Zub O. Yu., postgraduate student, department of civil procedure, National Law University named after Yaroslav Mudriy, Ukraine, Kharkiv.

e-mail : zub_aleksey@mail.ru ; ORCID 0000-0003-0780-2957

Simplified proceeding as a civil procedure model

Currently the directions for the development of modern civil procedural law such as optimization, facilitation, forwarding proceedings promoting the increase of the civil procedure efficiency factor are of peculiar importance. Their results are occurrence and functionality of simplified proceedings system designed to facilitate significantly hearing some categories of cases, promotion of their consideration within reasonable time and reduce legal expenses so far as it is possible.

The category “simplified proceedings” in the native science of the procedural law is under-examined. A good deal of scientists-processualists were limited to studying summary (in the context of optimization) as a way to improve the civil procedural form, summary proceedings and procedures functioning in terms of the mentioned proceedings, consideration of case in absentia as well as their modification.

Among the Ukrainian scientist who studied some aspects of the simplified proceedings are: E. A. Belyanevych, V. I. Bobrik, S. V. Vasilyev, M. V. Verbitska, S. I. Zapara, A. A. Zgama, V. V. Komarov, D. D. Luspenuk, U. V. Navrotska, V. V. Protsenko, T. V. Stepanova, E. A. Talukin, S. Y. Fursa, M. Y. Shtefan others. The problems of the simplified proceedings were studied by the foreign scientists as well, such as: N. Andrews, Y. Y. Grubanon, N. A. Gromoshina, E. P. Kochanenko, J. Kohler, D. I. Krumskiy, E. M. Muradjan, I. V. Reshetnikova, U. Seidel, N. V. Sivak, M. Z. Shvarts, V. V. Yarkov and others.

The paper objective is to develop theoretically supported, practically reasonable notion of simplified proceedings in the civil process, and also basing on the notion of simplified proceedings, international experience of the legislative regulation of simplified proceedings, native and foreign doctrine, to distinguish essential features of simplified proceedings in the civil process and to describe them.

In the paper we generated the notion of simplified proceedings that shall mean a specific, additional form of consideration and solution of civil cases that is based on the voluntary approach to its use, characterized by the reduced set of procedural rules and ends with rendering a peculiar judicial decision. Moreover, the most common features of summary proceedings are highlighted.

Simplified proceedings as a specific form of consideration of dispute regarding civil law and as a special way to optimize legal proceedings is provided with a set of peculiar features that distinguish them among the other proceedings. Therewith, the analyzed features shall be defined as basic, in other words, such features peculiar to the certain kind of proceedings during its development and direct application to the civil procedural law.

Key words: simplified proceedings in civil procedure; simplified court procedures; features of simplified proceedings; optimization of civil procedure; congruence proceedings in civil procedure.

Надійшла до редколегії 20.11.2015 р.